

NĚCO MÁLO K HISTORII: Jak se těžil u nás kaolín

Kaolínový důl (patří do katastrálního území Maršova) je na starých mapách označen jako Eisenbergwerk, což by se dalo přeložit jako důlní závod na železo. Skutečně se zde až do roku 1898 těžila železná ruda. Patrně se při jejím dobývání přišlo na to, že asi osm metrů pod povrchem je bohaté ložisko kaolinu. Roku 1908 se začalo s jeho těžbou, ovšem doprava byla komplikovaná, a proto se nový vlastník dolu rozhodl dopravovat vytěžený kaolin nákladní lanovkou do Veverské Bítýšky, odkud byl kaolín dál odvážen po železnici přes Chudčice a Moravské Knínice do Kuřimi. Železniční trať byla v provozu od roku 1911 až do roku 1936. První jízda vlaku po této železnici proběhla 16. 2. 1911 a délka tratě byla 8,4 km. Nákladní lanovka byla v provozu do roku 1933 a po zrušení těžby kaolinu byla lanovka prodána firmě Baťa, která si ji i osobně demontovala.

Málokdo ví, že v těžební jámě dolu dopravovala kaolin k nákladní lanovce parní mašinka-lokomotiva značky Orenstein and Koppel výrobní číslo 904 z roku 1902. Jednalo se o úzkokolejnou drážku délky 380 m rozchodu 60cm.

Podrobněji se podařilo k parní mašině zjistit i tyto detaily: mašinka byla na jámě v kaolínovém dole již v roce 1911, kdy zde proběhla její tlaková zkouška a do provozu byla uvedena 3.7. 1912.

Pravděpodobně v roce 1916 byla mašinka odstavená jako nepotřebná a její drážka na jámě zanikla.

Další zmínky napovídají, že jezdila v době války ve Vildštejně (Skalná), potom snad někde v okrese Plzeň-venkov a někdy kolem roku 1954 v Havlíčkově Brodě - mohlo se zde už jednat pouze jen o její parní kotel.